

MARGARETA GRAPE:

Arbetarrörelsens engagemang i Östeuropa

Svensk Tidskrift ondgör sig över att svensk arbetarrörelse genom Arbetarrörelsens Internationella Centrum, AIC, engagerar sig i Östeuropa. Kritiken förefaller oss ytterst märklig med tanke på att de enskilda organisationernas roll i det internationella utvecklingsarbetet i vanliga fall lyfts fram och beröms av inte minst moderaterna.

Arbetarrörelsen i Sverige är en bred folkrörelse som alltid haft en internationell karaktär. För oss är det naturligt att engagera oss i internationella frågor både med bistånd och genom kontakter mellan rörelsens lokalorganisationer och motsvarande organisationer i andra länder. I likhet med andra folkrörelseorganisationer har AIC ett så kallat ramavtal med SIDA för att finansiera biståndsinsatser i tredje världen. Det är inte för att vi skulle "ha tumme med SIDA" som vi har fått anslag från SIDA utan för att vi likt Lutherhjälpen, Rädda Barnen och Röda Korset har byggt upp ett kunnande och en kompetens som gör oss skickade att verka som en biståndsorganisation. Reglerna ger samma möjligheter för moderaterna och närstående organisationer att få stöd via SIDA för sina biståndsinsatser.

För att kunna bedriva ett aktivt internationellt solidaritetsarbete har vi gemensamt inom arbetarrörelsen byggt upp en internationell solidaritetsfond. Till denna fond bidrar månatligen drygt sex tusen personer och sammanlagt samlar vi in ca fem miljoner varje år genom fonden.

När vi nu engagerar oss i ett samarbete i Öst- och Centraleuropa är det inte något hastigt påkommet hugskott. Under många år har vi stött grupper i Östeuropa som under stora svårigheter försökt att hävda demokratins principer. Som en

konsekvens av militäringripandet i Polen 1981 för att krossa Solidaritet utbröt en stark vilja bland många att bistå polackerna. Det var glädjande, men samtidigt var det sorgligt att se att denna stora vilja att hjälpa avmattades redan efter några veckor. Arbetarrörelsen hade inlett ett samarbete med Solidaritet före 1981 och vi fortsatte i det tysta att ge stöd till såväl organisationer som enskilda som drabbats av repressionen. Flera miljoner av medel som samlats in av medlemmarna i arbetarrörelsens organisationer har under åren kanaliserats till bl a Solidaritet i Polen.

När nu förändringarna sker i Östeuropa är det naturligt att vi fortsätter vårt engagemang och att vårt stöd tar sig nya former, eftersom de yttre omständigheterna tillåter det. När vi nu diskuterar att i samarbete med A-pressen eventuellt stödja ett tryckeri i Balticum sker det på initiativ av ledande företrädare för Folkfronten i främst Estland. För att det fria ordet skall kunna värnas i Balticum krävs att oberoende grupper utan kommunistpartiets tillstånd skall kunna ha tillgång till såväl tryckkapacitet som papper. Den friheten existerar inte i dag. Ett oberoende tryckeri skulle skapa möjligheter för alla oberoende grupper att göra bruk av en av de mest fundamentala rättigheterna i ett fritt samhälle, nämligen det fria ordet.

Det är de behov och de kvalitetskrav som formulerats av esterna som utgör utgångspunkt för projektidéer — inte, som antyds i artikeln i Svensk Tidskrift, A-pressens behov. Det handlar inte om att "pracka på" någon vare sig ideologi eller teknik — skälet till att vi tillsammans med A-pressen diskuterar ett eventuellt engagemang för att få till stånd ett mediahus

i Balticum är att vi försöker finna former att så långt vi förmår leva upp till de förväntningar som finns på vår praktiska solidaritet.

När vi samarbetar med organisationer och rörelser i tredje världen eller i Öst- och Centraleuropa sker det i ömsesidighetens tecken. Det handlar om samarbete kring projekt som vi gemensamt diskuterat oss fram till. Detta är helt i enlighet med vad statsmakterna avsett för samarbetet mellan svenska folkrörelser och framväxande folkrörelser i andra delar av

världen. Varför ondgöra sig över vad AIC gör, eller planerar att göra i Östeuropa? Varför inte i stället kavla upp ärmarna och samla in pengar och diskutera med folkligt förankrade organisationer i Öst- och Centraleuropa på vilket sätt moderaternas erfarenheter av brett folkligt deltagande i byggandet av demokratin kan tillgodogöras? Eller är det så att den svenska demokratin och den svenska välfärdsstaten är så förhatlig att moderaterna ser det som en primär uppgift att bekämpa och förneka de svenska erfarenheterna?

Egna eller andras pengar?

Arbetarrörelsens Internationella Center, AIC, har tydligen mycket ömma tår, eller hur ska man uppfatta deras långa inlägg med anledning av en av våra Dagens frågor?

Vi skrev i nr 4-5 att A-pressen nu vill använda 16 miljoner kr av svenska biståndspengar för en satsning i Baltikum. Som "egen" insats (Sida-krav 20 %) skulle A-pressen ställa upp med en tryckpress som värderas till 4 miljoner kr. Eftersom den är museifärdig torde den snart ha ett negativt värde, dvs vad det kostar att demontera den.

Givetvis är det ytterst positivt om alla frihetssträvande krafter försöker hjälpa till att införa demokrati runt om i världen. Där om har vi ingen annan uppfattning än AIC.

Men om A-pressen ska göra satsningar

utomlands, för att trycka tidningar och tjäna pengar så bör detta ske med egna medel. Här kan man jämföra med Dagens Industri, som just satsat i Estland. Där startade de, redan i november förra året, en egen tidning. Men det gjordes med egna resurser. Sak samma nu när Dagens Industri startar motsvarande tidning i Ungern.

Dessutom skall tilläggas: Det är Ingvar Carlsson och Sten Andersson som redan för snart ett år sedan basunerat ut att Östeuropa skall "frälsas" genom socialdemokratin. De har så här i efterhand när fria val genomförts, erkänt att Östeuropa nog inte är så attraherad av socialdemokratin som de tidigare trodde.

Kan det vara så att Östeuropa är hjärtligt trött på socialismen?!

Redaktionen